

BAYRAM BOZYEL • Diyarbakır 5 No.lu

BAYRAM BOZYEL 1961 yılında Diyarbakır-Lice'de dünyaya geldi. İlköğrenimini Lice'de, liseyi Diyarbakır'da okudu. Lise yıllarında sosyalist ve yurtsever fikirlerle tanıştı, son sınıftayken Kürtçe yayın bulundurmaktan tutuklanarak 5 ayını cezaevinde geçirdi. 1980'de Diyarbakır Eğitim Enstitüsü'ne girdi. 5 Ocak 1982 tarihinde gözaltına alındı. 70 günlük gözaltı süresinin 50 günü boyunca işkenceden geçirildi. Ardından 32 arkadaşıyla birlikte tutuklanarak Diyarbakır 5 No.lu Cezaevi'ne kondu ve 5 yıl burada kaldı.

Cezaevinden çıktıktan sonra İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'ni bitirdi. 1989 yılında yayın hayatına başlayan *Deng* dergisinin çıkışında yer aldı, çeşitli Kürtçe-Türkçe gazetelerde yazılar yazdı. 1994 yılından bu yana legal demokratik Kürt hareketinde politik çalışmaların içinde bulundu. 2002 yılında kurulan Hak ve Özgürlükler Partisi'nin (HAK-PAR) kurucularından. 2008-2012 yılları arasında iki dönem bu partinin genel başkanlığını yaptı. Diyarbakır'da yaşıyor. *Düşlerimi Süsleyen Şehir* adlı şiir kitabı 2008'de Deng Yayınları tarafından yayımlanmıştır.

bozyel@superonline.com

İletişim Yayınları 1866 • Bugünün Kitapları 150

ISBN-13: 978-975-05-1171-4

© 2013 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1. BASKI 2013, İstanbul

EDITÖR Tanıl Bora

KAPAK Suat Aysu

KAPAK FOTOĞRAFI Türkiye İnsan Hakları Vakfı Arşivi

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Recep Ersel Erge

BASKI ve *CILT* Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11

Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 03 21

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak İletişim Han No. 7 Cağaloğlu 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

BAYRAM BOZYEL

Diyarbakır 5 No.lu

*Bu kitap;
Yılmaz Demir'in şahsında,
iřkencehanelerde ve cezaevlerinde
yaşamını yitiren
soylu insanlara adanmıştır...*

İçindekiler

BİRİNCİ BÖLÜM	9
Gözüne yolculuk.....	9
Soruşturma günleri.....	13
Esas duruşta uyku!.....	19
Boğuk ses.....	22
İşkenceci ile tartışılmaz.....	30
İşkencede bir kadın sesi.....	34
Diskoda falaka partisi.....	36
Sana bir ifade hazırlayacağız!.....	40
Nöbetçiler eğleniyor.....	43
Umutla umutsuzluk arasında.....	45
Sevinç denen şey.....	49
Gözlerim güneşi görüyor.....	52
Yine "disco minibüsü".....	58
Gül rengi yarısı kabuk bağlamadan.....	68
Tek parmak üzerinde.....	72
"Halep'e varmışsındır".....	75
İşkenceci.....	78
Gözüne dönüş.....	81

İKİNCİ BÖLÜM	85
Bu acı gelecek kuşaklara kalacak.....	85
Amaç neydi?.....	89
5 No.lu Cezaevi.....	92
Karşılama ve hücre.....	93
On dokuz kişilik hücre.....	100
Her gün gibi bir gün.....	105
5 No.lu'da Yaşam.....	119
Eğitim, marş, yürüyüş, kitap okuma.....	121
Havalandırma.....	125
Bir voleybol oyunu.....	127
Sağlık, beslenme veya sistemli yok etme.....	130
Gazete, sigara ve görüş günleri.....	138
Aramalar.....	141
Mahkemede.....	143
Çocuklar, kadınlar, hastalar.....	146
İspiyoncular, "infaz mangaları", itirafçılar.....	148
Bir beyin yıkama yöntemi.....	150
Gardiyan daima haklıdır!.....	151
Bazı yürüyüş ve sürünme türleri.....	153
Bir çay ziyafeti!.....	160
Bu noktaya nasıl gelindi?.....	162
Ağırdan inen eğri.....	167
Kanlı Ocak.....	170
Yiğitler ölüyor şimdi.....	181
İnsanlık onuru adına.....	191
1984 Ağustos'undan sonra.....	193

BİRİNCİ BÖLÜM

Gözaltına yolculuk

1982 yılı Ocak ayının ilk günlerindeyiz. Polis minibüsü gözaltına alınacaklarla dolu. Şehirden ayrılıyoruz. Herkeste kaygılı bir yüz, geleceğimizden endişeli, gidiyoruz. Şimdilik gözlerimiz açık. Nefeslerimizle buğulanmış camlardan dışarıyı güçlükle seyrediyoruz. Silecekler düşen yağmur damlalarını kovalamaya çalışıyor. Önümüzdeki arabalar arka tekerlekleriyle sudan şeritler gönderiyorlar bize. Önümüzde simsiyah asfalt bir yol uzanıyor.

Yağmur daha da bir parlaklık kazandırıyor yola. Irak şehirlere giden bir yol bu. Kaç kez oralara doğru hüznle uğurlandık ve sevinçli dönüşler yaşadık. Ancak, bugün yolculuğumuz o irak kentlere değil.

Bu kısacık yolculukta gözlerimize seslenen kış günü manzarası geçmişimizle bütünleşiyor, belli belirsiz. Çocukluğumuz, gençliğimiz, namlunun ağzından çıkarcasına akıp giden yaşam; sevgilerimiz, coşkularımız, hüznlerimiz bir anda canlanıyor gözlerimizde. Bin bir duyguyla bezenmiş

gençliğimiz... Dünyayı yeni yeni kavrayışımızın ilk ışıklarının ekili olduğu olgunluk yıllarımız... Her şey hızla dönen bir film şeridi gibi gözlerimizin önünden akıp gidiyor. Bunca yılımızı bıraktığımız sokaklar, caddeler, parklar, sinemalar, belki de son kez görünüyor bize. Buralara tekrar kavuşmanın umudunu gizliden gizliye, ama kararlıca döküyoruz içimize. Bu umut gerçekleşir mi dersiniz? Böylesi umutların gerçekleşme şansının azaldığı karanlık bir dönemde yaşıyoruz.

“Öne doğru eğilin, gözlerinizi kapatın” diyor bir ses. Şehirden çıkıyoruz demektir bu. Koltukların arasında bükülüp sıkışıyoruz.

Minibüs sağa yöneliyor az sonra. Önden ve arkadan başka araçlarla korunuyor. Anayoldan nizamiyeye sapıyoruz. Şimdi daha farklı bir duygu uyanıyor içimizde. Belki de farklı bir mekâna ayak basmanın sonucu. Ve de tanıdık olmayan. İlerliyoruz. Az sonra beklenen, bilinen ve giyaben çok yakından yaşanan bir yere varacağız. Varyyoruz.

Minibüs duruyor. Başlarımızı kaldırıyoruz. Önce ön sıradaki görevlileri iniyor. Sonra bizim de inmemiz için arka kapı açılıyor.

Sırayla iniyoruz.

Hâlâ çiseleyen yağmurun kayganlaştırdığı kumlu bir alanda tek sıraya girmemiz isteniyor. Sert tavırlar takınmaya çalışan silahlı subay ve askerler bir anda emir salvosuna tutuyorlar bizi. Önce kimlik kaydımız yapılıyor. Kayıtları bir kez daha kontrol ediyorlar. Sonra üstümüzdeki her şeyi yere dökmemiz isteniyor. Ceplerimizi boşaltıyoruz. Kimliklerimiz, paralarımız, mendillerimizle birlikte her birimizin önünde öteberiden tepelikler oluşuyor.

Arama başlıyor. Önce üstümüzü didik didik arıyorlar. Sonra yerdeki eşya kümecikleri sırayla ve teker teker açılıp taramıyor. Mendiller havada bir iki kez sertçe silkeleniyor.

Kimlik ve benzeri şeylerin sayfa araları dikkatli gözlerle süzülüyor. Kâğıt paralar altüst ediliyor. Sonunda para, mendil ve saatler geri verilirken ötekiler toplanıp bir başka yere götürülüyor.

Bir emir daha: Öndeki iki çavuş kendilerini takip etmemizi istiyorlar. İslanmışız, tek sıra halinde ağır ağır ilerliyoruz. Karşımızda tel örgüler var. Tel örgülerin arkasında on metre genişliğinde bir alan. Onun da arkasında ünlü “Gözaltı”.

Önce tel örgülerin arasındaki kapıdan geçiyoruz. Sonra sola, koğuşa yöneliyoruz. Koğuş kapısının demir parmaklıkları ardında saçları kesik, göz çukurları geriye kaymış, şakak kemikleri öne fırlamış insanlar. Hepsi tıraşlı, soluk benizli. Bize endişeli gözlerle bakıyorlar. Onların yaşadıklarını pek yakında bizim de yaşayacağımızı bilme endişesi...

Koğuş kapısı büyük bir gürültüyle açılıyor. Giriş kısmına alınıyoruz. Çevremizi bir kalabalık sarıyor. Hüzünlü bir karşılama yaşıyoruz.

Genelde güzeldir karşılamalar. Yeni yerlere varmak, orada yeni insanlarla buluşmak... Kimin anılarında böyle güzel buluşmaların bıraktığı bir tat yoktur ki? Gidilen her yer, daha sonra gidilecek yerlerin habercisi, geçilmesi gereken bir basamak, bir duraktır. Her bir durakta yeni ilişkiler başlar, yeni dostluklar kök salar. Gidilen her yeni yer yeni güzelliklerin, yeni yaşamların, yeni hazların muştusunu verir.

Ancak, böyle güzel olmayan buluşmalar da vardır. Gözaltı 1. koğuştaki karşılamalar işte bu türdendir. Belki burası da size yeni ilişkiler, yeni dostluklar getirecektir, ama burası asıl işkencenin müjdecisidir. Açıkça söylenmeyen, ama hissettirilen bir müjde! Sizi karşılayan insanların yüzlerinde okunan öyle bir mesajdır ki bu, buluşmanın bütün güzelliğini alır götürür.

Kasvetli koğuş ortamı ilk bakışta fark edilebiliyor. Koğuş loş ve soğuk. İnsanların rengi solmuş. Her biri “uzun” gün-

lerin yorgunluğunu ve acısını taşıyor. Bir savaştan ya da yıkıntudan çıkmış gibi görünüyorlar. Sözle anlatılması güç bir manzara...

Giriş yerinin tam karşısında lavabo ve tuvaletler var. Tuvalet aralığından geniş bir alanı görmek mümkün. Çevre zaten askerî kışla. Biraz ileride, Dicle'yi aşmış geçen şehirlerarası bir yol görünüyor. Tuvalet yerinden dışarıyı seyretmek, kısa bir süre için de olsa gözaltının kasvetli atmosferini bir yana bırakıp düş dünyasında yolculuğa çıkmak için güzel bir fırsat sunuyor.

Girişin sağ tarafında yatakhane var. Yarı yarıya zemin düzeyinin altında kalan yatakhane'nin yalnızca bir yüzünde birkaç pencere var. Pencereleler yere bitişik. Bu nedenle zar zor aydınlanıyor içerisi. Koğuşun üç yanı iki katlı ranzalarla çevrili. Bir de koğuşu tam ortadan bölen bir ranza dizisi var.

Girişin sol tarafı yemekhane olarak adlandırılıyor. Ortada boyası dökülmüş bir kömür sobası... Çevresinde eski masalar, kırık dökük sandalyeler...

Hemen giriş yerinde saç tıraşına alınıyoruz. İki tutuklu kaşla göz arasında saçlarımızı kesiyor. Ardından sakal tıraş oluyoruz. Bölük subayının sakal tıraşına çok önem verdiği fısıldanıyor. Yemekhane bölümüne alınıyoruz. Bize koğuştaki yaşam biçimi kısaca özetleniyor. Uyulması gereken kurallar hatırlatılıyor. Bunlar komutanlığın koyduğu kurallar, bir de tutukluların kendi kuralları olmak üzere ikiye ayrılıyor.

Çevreyi meraklı gözlerle tarıyoruz. Tanıdık var mı diye tek tek insanları süzgeçten geçiriyoruz. Bu arada tanıdıklar çıkıyor ve en çok merak ettiğimiz soruları soruyoruz: İşkencenin dozu nasıl? Ne tür işkence biçimleri var? Yemek ne durumda? Son zamanlarda işkencede ölen var mı? Sorular uzayıp gidiyor. Anlatılanlara kulak kesiliyoruz. Doğru ya da yanlış, söylenen her şeyden kendimize bir sonuç çıkarmaya

çalışıyoruz. Anlatılanları daha önceden duyduklarım ve bildiklerimle karşılaştırıyorum. “Komutanlığın emri var” deniyor, “işkencede kimse öldürülmeyecek”. Yeni gelenler güç alıyor bu sözden. Bugüne dek işkencelerde ölen onca insan ve bu nedenle yönetimin yaşadığı sıkışıklık, bu sözdeki gerçeklik payını artırıyor.

Derken öğle yemeği zamanı geliyor, konuşmaya ara vermek zorunda kalıyoruz. Biz yeni gelenler, bir köşede yemeğin dağıtılmasını bekliyoruz. Koğuş sorumluları bizi ayrı masalara alıyolar. Kaç günlük açlıktan sonra, önümüze gelen yemekler iştahımızı kamçılıyor. Daha ne yediğimizi anlamadan tabaklarımızı boşaltıyoruz. Sofradan aç kalkmak içimizdeki açlık duygusunu daha da körüklüyor, ama çare yok. Artık akşam yemeğini bekleyeceğiz.

Soruşturma günleri

Koğuş bir anda hareketleniyor. Başlar kapıya dönüyor. Kapıda bir koşuşturma var. Merakla bekliyoruz. Birden, “Disko* arabası gelmiş!” diye haykıran biri telaşla kapıdan giriyor. Durumu kavriyoruz. Koğuş sorumlusu elinde bir listeyle belirliyor. Yüksek sesle “Disko’ya gideceklerin adlarını okuyorum, dinleyin!” diyor. Yeni gelenlerin isimleri bunlar. Herkesin endişe dolu bakışları bizim üzerimizde.

Daha birkaç saat oldu gözaltına alınalı. Ne çevremizi tanıyabildik bu zaman zarfında ne de soruşturma hakkında yeterince bilgi edinebildik. Soruşturmaya gözaltıyla aynı gün başlanması kötü bir şey değil elbette. Uzun bekleyişler tedirginliği artırır. Bu da psikolojik yıpramayı getirir beraberinde. Öte yandan, soruşturma hakkında yeterince bilgi edinmeden sorgulanmak da iyi bir şey sayılmaz. Gafil avlanmaya yol açabilir.

(*) Disko, tutukluların sorgu yerine verdiği isim.

Geride kalanlar, şahsen çok iyi bildikleri acı serüvenlere doğru yolcu ediyorlar bizleri. Acıları depresiyor, işkence çarkını bedenlerinde yeniden yaşıyorlar. Sessizce çıkıyoruz koğuştan. Ayrılırken gözlerimiz buluşuyor. Bakışlarımızla köprüler kuruluyor aramızda. Bu köprülerden moral ve cesaret aktarıyoruz birbirimize. İki tarafı da güçlendiren bir duygu alışverişi bu.

Tel örgüleri aşıyoruz. Birkaç saat önce gözaltı minibüsünden indiğimiz yerde, bu kez başka bir minibüs bekliyor bizi. Herkesin tanıdığı Disko minibüsü.

Diz çökmemiz isteniyor. Hepimizin gözleri sert, kalın bezlerle bağlanıyor. Kollarımızdan tutarak minibüse bindiriyorlar. Hareket ediyoruz. Aracın dönüşleri sırasında dengemizi korumak zorlaşıyor. Sağa veya sola döndüğümüzü içeride bir o yana bir bu yana savrulmamızdan anlıyoruz. Bir süre gittikten sonra, bir noktada araç iyice yavaşlıyor. Artan trafik sesi dikkatimi çekiyor, "demek anayola geldik," diye düşünürken sola savrulduğumuzdan sağa döndüğümüzü anlıyorum. Asfalt olduğu anlaşılan yeni yolda bir kilometre kadar gitmeden tekrar sağa dönüyoruz. Tahminen askerî mahkemelerin bulunduğu yerden geçiyoruz. Dört beş dakika sonra minibüs duruyor. Korkuyla karışık endişe doruk noktasında seyrediyor. Önce ön kapı açılıyor. Öndekiler indikten sonra arka kapıyı açıyorlar. "Sırayla inin!" diyor biri. Birbirimize tutunarak iniyoruz. Yukarıda bir yerden uğultu şeklinde sesler geliyor. Bunlar bizi karşılayanlar olmalı.

"Yeni misafirlerimiz geliyor, yer ayırın çocuklar!" diye bağıyor bir ses. Buna kahkaha sesleriyle başkası karşılık veriyor: "Misafirlerimiz bizden memnun kalacaklar!" Yine birinci ses araya giriyor ve komutlarla bize yol göstermeye çalışıyor: "Sola kayın! Sağa kayın! Sağda hendek var! Dikkat edin! Eğilin, eğilin başınız değmesin! Tünelden geçiyorsunuz!"

Gözlerimiz kapalı, her yeni gelen komuta uygun olarak hareket etmeye çalışıyoruz. Durumun gerçek yüzünü bilmediğiniz zaman gerilmemeniz elde değil. Ancak bu ve buna benzer uygulamalar hakkında daha önceden bildiklerim beni bir parça rahatlatıyor. İşin aldatmaca ve moral çöküntüsü yaratmaya yönelik numaralar olduğunu biliyorum.

Kendi çevremizde birkaç tur gezdirildikten sonra, minibüsten indiğimiz yerin kuzeye bakan tarafına doğru ilerliyoruz. Her birimiz önündekinin omzunu tutmuş, sırayla merdivenlerden çıkıyoruz. Herkes adımlarını önündekinin hareket ritmine göre ayarlamaya gayret ediyor. Öndeki hızlanınca arkadaki ona ayak uydurmaya çalışıyor. Öndeki durunca arkadaki ona çarpıp durmak zorunda kalıyor. Yaklaşık sekiz on basamak çıktıktan sonra bir kapıdan içeri giriyoruz. Birkaç adım sonra durduruyorlar.

Rastgele konuşan birkaç kişinin uğultusu birbirine karışıyor. Bize küfür ve hakaretler yağdırıyorlar: “Bu orospu çocuklarının anasını...”, “Piç vatan hainleri bunlar!”, “Sizi uçağa bindirince göreceksiniz!”

Bu arada ceplerimiz boşaltılıyor, çıkanlar tutanağa geçiriliyor. Üstümüzde hiçbir şey bırakılmıyor; para, saat, mendil, ne varsa alınıyor. Son olarak İstiklal Marşı’nı okumamız için komut veriliyor. Hep beraber yüksek sesle okuyoruz.

Marş biter bitmez boğuk bir ses beni isimle çağırarak sıradan çıkmamı söylüyor. Bir iki adım sıranın önüne çıkıyorum. Birden suratıma korkunç bir tokat indiriyor. Gözlerimde kıvılcıklar çaktığını farkediyorum.

“Sen elebaşısın, senin ananı...” diyor aynı ses.

Daha sonra da defalarca kulağımda yankılanacak olan bu boğuk ses, ilk başlarda bende korku ve telaşa yol açıyor. Sonra, gün gelecek, tanıdık bir sese dönüşecek benim için. Korku uyandırmak yerine zamanla sıradanlaşacak. Öyle ki bağışıklık kazanacağım bu sese karşı.

Bu karşılama şekli beni nasıl bir gelecek beklediğini de açıkça ortaya koyuyor. Burada nelerle karşılaşacağımı bilmiyor değilim aslında. Buna rağmen böylesine özel bir hoş geldini hak edecek ne yaptığımı anlamakta güçlük çekiyorum.

Derken şimşek çakarcasına bir düşünce geçiyor aklımdan. “Anladım” diyorum kendi kendime. Dün akşam buraya getirilenler arasında beni tanıyan birkaç kişinin olduğunu hatırlıyorum.

Yerime dönüyorum. “İçeri alınsınlar!” emri üzerine sıra hareketleniyor, Biz de ötekileri izliyoruz. Bir süre sonra durduruyor, oturmamızı emrediyorlar. Uzun bir tahta parçasına oturduğumuzu sonradan el yordamıyla fark ediyoruz.

Bu sözde oturma ve dinlenme sırasında başımızda duranların subay olmadığı anlaşılıyor. Bir çavuşla bir onbaşının yanında dört beş tane de er var.

Bunlar Disko'nun demirbaşları ve sürekli işkencenin vafsız uygulayıcıları.

Askerler sayım yapıyor ve anlıyoruz ki bizden önce işkence yapılmak üzere getirilmiş otuz kişi daha var içeride.

Ve akşam şöleni başlıyor. Önce kurallar: “Ayaklar, dizler yapışık olacak. Eller dizlerin üzerinde tutulacak. Başlar dik tutulacak, sağa sola çevrilmeyecek. Kimse yerinden kıpırdayacak. İzin almadan esnemek, kaşınmak, sinek kovalamak, konuşmak yasak.” Kuralların sonu yok gibi, liste uzadıkça uzuyor: “Gözbağlarıyla oynanmayacak. Oynayan ya da açan olursa vay haline! Burada tutukluların dışında herkes ‘komutanım!’ diye çağrılacak. Bütün emirlere ‘emredersiniz komutanım’ şeklinde cevap verilecek...”

Bu uyarıları sıra dayacağı izliyor. Dövme işine beş altı kişi birden katılıyor. Diğer uçtan başlayan dayak sesinin giderek bana yaklaştığını fark ediyorum. Birbirine karışan cop seslerine dövülenlerin inlemeleri ekleniyor.

Şimdi sağımdaki dövülüyor. Vuruşları sayıyorum. Her vuruşta yanımdakinin hem inlediğini hem de tepindiğini fark ediyorum. O anda dayak sırasının bana gelmekte olduğunu unutuyor, yanımdakinin yaşadığı acı nedeniyle boğulur gibi oluyorum.

Sıra bana geliyor. Ellerimi üst üste koymamı söylüyor o “hayvan” ve vurmaya başlıyor. Dişlerimi sıkıyor, vuruşların bir an önce bitmesini sabırsızlıkla bekliyorum. Her vuruşta el değiştiriyor. Keşke daha hızlı davransa. Böyle yapınca cop darbeleri arasındaki zaman ne kadar da uzuyor! Dayağın bitmesini beklemek sancılı bir sürece dönüşüyor... Neyse ki bitiyor sonunda.

Dayağın bitmesi acıyı bitirmiyor, ama farklı bir rahatlama-yol açıyor. Yaralarımın bıçaklar çekilmiş gibi sanki. Şu andaki acının, copların kalkıp indiği andakiyle hiçbir benzerliği yok. Yaralar taze ve capcanlı, ama bıçaklar çekilmiş.

Acı diniyor ve duyularım yeniden işlerlik kazanıyor. Bu arada işkence devam ediyor. Kırk dolayında insanı sıra dayağından geçirmek kolay değil. Bitmesi biraz daha zaman alıyor. Sonunda dövenler dövmekten yorulmuş, köpek gibi soluyor, küfürler savuruyorlar. Esas duruşu bozduk diye bize postallarla vuruyorlar. Kol, baş, sırt ayrımı yapmaksızın coplar rastgele savruluyor.

İsim takma faslı başlıyor bu kez. Her tutukluya bir “kadin artist”in adı takılıyor ve bu adla çağırıyoruz. Sonra başka türden bir adlandırma... Giderek çok daha çirkin isimler takılıyor.

Birden bir el yakama yapışıp kalkmamı istiyor. Beni biraz ileri çekiyor, ayakkabılarımı çıkarmamı ve yüzüstü uzanmamı istiyor. Uzanıyorum. Ellerim birbirine kenetli olarak başımın altında, ayak tabanlarım yüze çıkıyor. Daha sonra onbaşı olduğunu öğreneceğim kişi başlıyor vurmaya. Her vuruştan sonra ayaklarım istem dışı bir kasılmayla vücuduma

doğru çekiliyor. Ağzım kapalı, bağırmmamak için kendimi sıkıyorum. Hissettiđim acıyı soluğumla beraber burnumdan atmaya çalışıyorum. Ve bir anda, tabanlarıma değen coplarla soluyuşları arasında bir harmoninin oluştuğunu fark ediyorum. Her cop darbesinin ardından bir nefes alıp veriyor ve bekliyorum. Bu durum dayak bitinceye kadar böyle sürüp gidiyor.

Dövölme sırasında acının merkezi ilk anda bedeninizin vurulan yeridir. Sanki tonlarca yükün ağırlığı vurulan noktalarda birikir. Ancak hemen ardından içinizde bazı şeylerin uyarıldığını fark edersiniz. İçinizde bir el, kalbinizi tutarak çekmeye çalışır. Bir yandan vurulan yerdeki, örneğin tabanlarınızdaki acının dinmesini beklerken diğer yandan da yüreğinizi vermemek için çabalarsınız. Dayağın acısı iki merkezlidir artık, iki uçludur. Bir ucu vurulan yerdedir, diğeri de içinizde bir yerlerde. Tarifi güç bir sancıdır bu.

Bir yere kadar vuruşların bitmesini beklersiniz. Ondan sonra bekleyiş biter. Çünkü zaman işlemez. Gözlerinizi yumarsınız o zaman. Duyularınızı devredışı bırakmaya çalışırsınız. Belki de insanın kendi kendisini unutmaya ya da uyutmaya çalışmasıdır bu uğraş. Her şeye rağmen insanın kendisine yapılan işkenceye karşı duyarsızlaşması mümkün değil. Bu yüzden, zamanın peşine düşmekten vazgeçmeniz gerekir. Tek yapmanız gereken zaman akışını çok küçük dilimlere bölmek ve sadece dilimlerin içindeki zamanı yaşamak. Yani anlık yaşamak, yalnızca anı duymak.

Nihayet coplar duruyor. Bitkin bir halde yerden doğruluyorum. Ayaklarımdın dibinde dikenden bir tabaka var sanki. Yerimde zıplamam için emir veriliyor. Zıplamaya başlıyorum. Giderek hafifliyor ayaklarım. Acı, yerini garip bir hoşluğa bırakıyor. Az sonra ayakkabıları önüme fırlatıyorlar. Onları giyip tekrar yerime dönüyorum. Akşamdın başlayan şölen bu şekilde gece geç saatlere kadar sürüyor. “Komutan-

lar” yorulunca şölene son veriliyor. Artık uyku vakti gelmiş olmalı. Uyuma işi nasıl olacak, merak ediyoruz.

Esas duruşta uyku!

İki nöbetçi kalıyor, diğerleri ayrılıyor. İkisi bizi yatıracaklar.

“Herkes ayağa kalksın ve bir buçuk adım ileri çıksın!” emri geliyor.

Başüstüne. Dediğini yapıyoruz. Sonra bir emir daha:

“Herkes yerinde uzansın!”

Uzanyoruz. Başlar, demin oturduğumuz tahta banklara denk geliyor. Biz yeni gelenler ne yapacağımızı bilmiyoruz. “Komutanlar” başımızı tahta oturakların altına koymamızı istiyor:

“Başlar tahtaların altında! Sırtüstü! Ayaklar birbirine bitişik, eller karnın üstünde kenetlenmiş, kıpırdanmadan uyunacak.”

Çıplak betonun üstündeyiz. Ocak ayının soğuğu zehir zemberek sürüp gidiyor. Ama nerede ve nasıl olursa olsun, bunca yıpratıcı “iş”ten sonra, uykuya duyulan hasret bir başkadır. Yeter ki kimse size dokunmasın. Belki de dinlenmeden çok, işkenceden bir kaçış, bir uzaklaşmadır bu. Gözleri kapayıp hiçbir şeyi duymamak. Geçici de olsa bir yokluğa karışmak soruşturmada. Ne güzel bir duygu!

Peki seninkiler bu işin farkında değil mi sanıyorsun? Sabaha kadar kaç kez dayak sesleriyle uyanırsın. Dövülen sen değilsen elbette. Merak etme, kimseyi unutmazlar, sıra sana da gelir. Derin uykudayken “esas duruşunu bozdun!” diye bacağına şaklayan copla yerinden sıçrar, dünyanın en çok nefret eden insanı olursun. Bütün nefretin ve öfken, gözbağları yüzünden göremediğin, ama hemen orada durduğunu bildiğin eli sopalı yaratığa yönelmiştir. Ondandır hıncını almak için olmadık intikam planları kurarsın o anda.